

A vidor loholók

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 34. szám, 2017. augusztus 25.

Július 21-i számunkban Reményi József Tamás nyílt levelet intézett íróársaihoz, melyben határozottan bírálta a Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft. Előretolt Helyőrség Íróakadémiájának minden hasonló intézménnyel szembeni kivételezett helyzetét, és ezen keresztül a közreműködésre felkért írók cinikus hozzáállását: „Látom, nem is olyan lassan a pénzzel együtt egyre többen elfogadjátok majd, hogy a Tőletek elvett és egy bábukézből megnövelt összegeket, mindazt, amit a Ti kivéreztetett írószervezeteitektől, pályázó társaitoktól, kiadóitoktól, lapjaitoktól, Tőletek magatoktól zároltak, megcsapoltak, megvontak, immár megjuhászodva itt visszakaphatjátok” - írja Reményi, kérve a felkérteket, hogy személyükkel ne legalizálják a torz és aránytalan támogatást.

A Népszava július 29-i száma összeállítást közölt, amelyben Szócs Géza, aki az ÉS-ben válasz nélkül hagyta Reményi levelét, a napilap megkeresésére általánosságban reagált, mondván, „a tehetséggondozó, vagy akadémia, vagy kft., bárhogyan nevezzük, azért szúrja sokak szemét, mert az uralkodó véleményformáló centrumok, kánongyártó műhelyek, megmondó monopóliumok érdekeit sérti”.

Vita kerekedett az Élet és Irodalomban, melyben megszólalt Krusovszky Dénes (A közép széle és vége, 2017/32., aug. 11.) és Grecsó Krisztián (Menekülő helyőrség, 2017/33., aug. 18.). E heti számunkban Demény Péter, Fehér Renátó, Kőrössi P. József és Selyem Zsuzsa írását közöljük.

Közléseinkre felhívtuk Orbán János Dénes és Szócs Géza figyelmét véleményük megírására kérve őket.

A KMTG problémás, sajnálatos és immorális, ezért nem tudom, mit nem értenek azok az írókollégáim, akik így vagy úgy szerepet vállalnak benne, hogyan győzhetik meg magukat arról, hogy ez rendben van. Közöttük ráadásul olyanok, akik a „vagányságra” építették az imidzsüket, és olyanok, akik Faludy György totalitárius rendszerek elleni viszolygására esküdtek.

Legalább annyira zavarnak az olyan látszólagos közép-re állások, melyek szerint mindennek lennie kell a nap alatt, virágozzék minden virág, és „a mobilom mindig be van kapcsolva”. A hiteles középnek a lehetősége is megszűnt, és egy másik cikk tárgya lehetne, hogy néhány kivételtől eltekintve létezett-e egyáltalán ez a közép törekvésként, álomként, próbálkozásként. Én elég régóta azt tapasztalom, ha nem a mi kutyánk kölyke vagy, akkor a senkié.

Azt látom, teljesen mindegy, hogy mit beszélünk, az érintettek nem rendülnek meg, és még holdudvaruk is van. Ahogy azt lehetett mondani, „na és, most meg a Népszabadság órája ütött”, úgy azt is lehet, „na és, ő is írt egy jó projektet”. Az álnaivitás tartalékai kimeríthetetlenek. A vélemény kifejtésének tehát az az egyetlen oka és célja, hogy ne hallgassunk cinkosan. Nem áltatom magam azzal, hogy ez olyan rendkívüli dolog lenne: kiábrándultam a nagyhangú gerincekből.

Grecsó Krisztián zárlata megdöbbenett (I. *Menekülő helyőrség. Gondolatok Reményi József Tamás levele után. ÉS, 2017/33., aug. 18.*) A „gyönyörű hagyományt” siratja, „amit a felvilágosodás óta irodalmi életnek, vagyis az írók önmagukkal és a magyar mondattal szemben érzett felelősségének gondolunk el” – nos, mindez legkésőbb akkor összeomlott, amikor egy nagynevű irodalomtörténész kifejezte csodálkozását, hogy Farkas Árpád és Király László a világon van. Nem emlékszem olyan sok tiltakozásra.

Ha az ilyen mozzanatok elmaradtak volna, ha nem lett volna sok minden ilyen felületes, önző, öntelt és provinciális, ma nem itt tartanánk.

De nyilván még korábban volt az omlás, a kilencvenes évek második felében talán. Nemcsak hogy nem látunk mindenkit: nem is akarunk, ítéleteinkbe esztétikaiaknak álcázott politikai meggondolásokat vonunk be, és erre még büszkék is vagyunk.

A hatalom már erre, a sokfelé forgácsolódásra is számíthat, bele is kalkulálja a működésébe. Akik ma erkölcstelenségről kiabálnak, azoknak egykor elég volt, ha egy politikusi beszéd jól fel van építve. A retorikai meglátásokkal minden erkölcsi érvet lesöpörtek, és az ellenvéleményeket meg sem hallgatták.

Nem állítom, hogy a mai helyzet a régi megfelelője, vagy hogy egyenrangú volna vele, csak azt, hogy az a korábbi is vezetett ehhez a maihoz. Kényelmes dolog lenne, ha azt mondhatnánk, egyedül „ők” a hibásak. A dolgok összemosódtak, és nem jelölhető meg egyetlen ok. Az egyre záruló hatalom kihasználja ezt, és a helyzet örökös vidor felismerői vele loholnak.